

Uværs-køen Utsatte hytter langs jærkysten

Stigende hav kan sluke mye av jærstrendene

JÆREN

Mot slutten av århundret kan stormfloer skylle langt innover i sanddynene langs jærstrendene.

Satelittmålinger viser at havet de to siste tiårene har steget med drøyt 3 millimeter i året, mot et snitt på 1,7 millimeter i forrige århundre.

Økningen skyldes global oppvarming og er ventet å skyte fart i tiårene fremover på grunn av varmere hav som utvider seg og økt issmelting, særlig på Grønland, påpeker klimaforsker Asgeir Sorteberg ved Bjerknessenteret i Bergen.

Over 2 meter stormflo

Når det tas hensyn til effekten av landhevingen som fortsatt pågår etter siste istid, vil havnivået langs kysten av Rogaland mot slutten av århundret trolig være 70-80 centimeter høyere enn i dag. Det tilsier stormfloer på drøyt 2 meter utover dagens havnivå. Noe som blir en kjempeutfordring for havner infrastruktur.

– En slik vannstandsøkning vil også erobre en del av jærstrendene. På lang sikt vil mye av sanddynesystemene her trolig bli liggende under vann, sier Sorteberg.

FNs klimapanels (IPCC) siste hovedrapport fra 2007 anslår ut fra ulike utslipps-scenarier en gjennomsnittlig global havnivåstigning på 18-51 centimeter i løpet av dette århundret. Men beregningene tok i liten grad hensyn til forventet økt smelting av isbreer.

Sprikende om vind

Senere forskning viser at økningen kan bli på mellom 55 og 110 centimeter i forhold til havnivået i år 2000.

– Neste hovedrapport fra IPCC som kommer i 2014 vil nok legge til grunn en større havnivåstigning enn i forrige rapport, sier Sorteberg, som selv var en av hovedforfatterne i klimapanelets spesialrapport om ekstremt vær fra i høst.

To orkaner har på kort tid rammet deler av norskekysten. Den gode nyheten er likevel at det ikke nødvendigvis blir mer ekstreme vindforhold, selv om det blir varmere og våtere, understreker Asbjørn Sorteberg.

– Dagens klimamodeller gir veldig sprikende svar på om vi får mer ekstremvind. Men uavhengig av dette vil stormfloene bli kraftigere på grunn av høyere havnivå, sier Asbjørn Sorteberg.

Slik så det ut foran denne hytta nord for utløpet av Orreelva lille nyttårsaften. Lav strandflate som følge av kraftig strøm- og bølgeerosjon over lang tid gjør at hytta nå er ekstra utsatt for å bli tatt av havet. BEGGE FOTO: ODD PIHLSTRØM

Havet banker snart på hyttedøra

► En ny stormflo kan for første gang ta med seg ei hytte langs jærstrendene. Stiger havet slik forskerne spår, kommer andre i faresonen.

ORRE

Under stormen lille nyttårsaften pisket sjøen nesten helt inn til terrassen foran den grønne malte hytta rett nord for utløpet av Orreelva.

Det dreier seg antakelig om den mest utsatte fritidsboligen langs jærkysten. Eierne frykter nå det verste, men håper det beste. – Vi er alltid i beredskap når værmeldingen varsler høy vannstand og kraftig vind fra vest. I tillegg har vi kontakt med fastboende like ved. Hytta er mest utsatt når havet står på rett inn fra vest, i mindre grad når det bryter inn fra sørvest og nordvest, sier Ole Lima. Han presiserer at hytta formelt eies av moren, men brukes av familien. Skjønt ikke særlig ofte lenger.

Strandhytta har tålt litt av hvert siden den ble reist i sanddynene ikke så lenge etter krigene.

– For 15 år siden ble fundamentet til verandaen skylt vekk. Vi fikk lov til å sette verandaen opp igjen slik den var. For 10 år siden søkte vi om å få flytte hytta lenger inn i sanddynene, men fikk blankt avslag på grunn av landskapsvernet. Vi vet egentlig ikke hva vi skal gjøre. Et alternativ er at den rives, sier Lima, som forteller at familien har måttet bytte forsikringsselskap for å unngå å sitte verdiløse tilbake hvis havet slår til for alvor.

Tas hytta av havet kan det tolkes som et varsel om at havet i framtida kan ta grådigere for seg langs de vernede stren-

Retta etter at dette bildet var tatt, skylte flere kraftige bølger nesten inn til hytteterrassen.

ene, erkjenner seniorrådgiver Per Kristian Austbø hos Fylkesmannen og leder Bjørn Hille i Jæren **Frluftsråd**.

Kan bli mye verre

– Ikke bare hytter, men store deler av sanddynebelene er veldig utsatt ved stigende hav og økt stormfrekvens. Hytter i frontdynebelene er likevel mest

truet. Men også de som ligger på strandberg og i rullesteinsbeltet vil bli hardt kjørt, hvis klimavarslene slår til, sier Austbø. Han viser til skadene stormen Inga påførte mange naust og hytter i 2002.

På lengre sikt kan det være grunn til å frykte at havet kan trenge gjennom deler av frontdynesystemene og oversvøm-

me dyrka mark i bakdynene, påpeker han.

Naturens tilpasning

– Det er vel ikke akkurat enkelt å klimatilpasse jærstrendene, selv om marehalmen gjør sitt beste?

– I en mellomfase er det nok mulig å gjøre noen tiltak i forhold til jord- og naturverdier på de mest utsatte stedene. I Danmark pumper man stedvis opp store mengder sand og lager andre midlertidige bolverk.

– Naturen vil ellers gjøre det på sin egen måte ved å flytte frontdynene lenger innover. Men da åpnes jo også store områder for oversvømmelse. Det er ikke kjekt å snakke om dette, sier Austbø, som hadde hovedansvaret for utarbeidelsen av den forholdsvis ferske forvaltningsplanen for Jærstrendene landskapsvernomsråde.

Han tilbakeviser at det ikke vil gis muligheter for å bygge erstatningshytter for klimautsatt fritidsboliger i landskapsvernomsrådet, men poengterer at dispensasjoner må avveies mot naturverdier og kulturminner.

Krysser fingrene

I likhet med Austbø viser Bjørn Hille til at sanddynene er et dynamisk system. Når det gjelder den omtalte hytta og tilhørende strandområde på Orre velger Hille å være optimist, i alle fall på kort sikt. – Når vind og bølger snur kan stranda bygge seg opp igjen på relativt kort tid, sier Bjørn Hille.

– Foreløpig får vi krysse fingrene. I neste omgang får vi eventuelt dra ut og tømme hytta, sier Ole Lima.

ODD PIHLSTRØM
odd.pihlstrom@aftenbladet.no

Nyttårstreff Heder

Fabrikk fikk byggeskikkpris

HÅ

Juryen vurderte både hus og hytter og en barnehage, men dette industribygget får kommunens aller første byggeskikkpris.

På nyttårstreffet søndag ble IKM Haaland AS æret med Hås nye byggeskikkpris.

– Byggherren har gjort en forbilledlig innsats for å skape gode omgivelser, var begrunnelsen fra ordfører Mons Skrettingland (H).

Resepsjonen er som på et moderne hotell, ifølge reportasjen i Aftenbladet fra åpningen i august 2009. Etter en investering på 220 millioner kroner og en hall på 12.000 kvadratmeter, var Europas mest moderne tynnplate produsent klar til å ta opp konkurransen med hvem som helst. Men for litt over ett år siden var Haaland

Det er en fabrikk, men det er lagt vekt på å skape gode rom både ute og inne. FOTO: GEIR SVEEN

IKM Haaland AS

► **Hva:** Ren underleverandør innen tynnplateprodukt. 80 ansatte, holder til i Stokkellandsmarka ved Vigrestad. Del av IKM Gruppen AS.

► **Omsetning:** 94,7 millioner kroner i 2010, 51 millioner i under-skudd (resultat før skatt).

AS i praksis konkurs. Nordea tok over selskapet for 1 krone. Banken gikk videre til IKM Gruppen AS, med Ståle Kyllingstad i spissen. Han sa ja til å være med, og tok etter hvert over alle aksjene.

I romjula meldte Aftenbladet at bedriften igjen ser positivt på frtiden, tjener penger og nå

blir den også æret med byggeskikkpris. – Dette var oppmuntrende, sier daglig leder Olav Voll.

Han mener bygget i seg selv ikke er unikt eller prangende.

– Men vi gjorde det skikkelig ute, og dermed ble helhetsinntrykket for hele eiendommen hyggelig.

GEIR SVEEN

Nor Lines AS er et transportselskap i sterk ekspansjon, med en omfattende aktivitet i Norge og Nord-Europa. Selskapet opererer 10 skip i faste linjer mellom havner i Nord-Europa og langs norskekysten, samt godskapasiteten på Hurtigruten, og en omfattende landtransport aktivitet på bane og bil. Selskapet driver også world-wide spedisjonsaktivitet. Til sammen skaper dette et unikt transportsystem.

Selskapet har hovedkontor i Stavanger og er representert med 12 avdelingskontor og datterselskap i Norge, og samarbeidspartnere i ytterligere 40 norske og nordeuropeiske havner. Selskapet har ca. 320 ansatte og en omsetning på ca. 1 mrd. kr, og betydelige eierinteresser i skip og samarbeidende transportselskaper. Nor Lines AS eies av DSD AS.

DIREKTØR

– COO med kommersielt og operativt ansvar for linjevirksomheten

Nor Lines søker en dyktig leder som skal inngå i selskapets øverste ledelse, bidra til en positiv og lønnsom utvikling av selskapets virksomhet, og ha hovedansvaret med å lede og utvikle selskapets sjøbaserte linjevirksomhet med godsskip og Hurtigruten. Linjedirektøren rapporterer til Adm. dir.

Nor Lines har kontrahert to moderne og miljøvennlige, gassdrevne lasteskip til sin virksomhet. Dette vil styrke selskapets konkurranseposisjon og gi det en grønnere profil. Nor Lines ønsker seg en leder som ser mulighetene dette gir mht. nye produkter, linjer og løsninger, og som ser frem til å presentere dette i markedet.

Vi søker en energisk og motiverende leder som lar sine medarbeidere få ansvar og muligheter, skaper struktur og fokuserer på forretningsutvikling og lønnsomhet.

Den nye lederen har god teoretisk og praktisk bakgrunn, er forhandlingsvant, strukturert, reisevillig og kommuniserer godt både på norsk og engelsk.

Arbeidssted vil være ved selskapets hovedkontor i Stavanger sentrum.

Trenger du mer informasjon oppfordrer vi deg, i full fortrolighet, til å ta kontakt med rådgiver Stig-Rune Reese i A'HEAD, tlf. 454 49 444, srr@ahead.no. Du kan også kontakte researcher Lin Therese Fredriksen, tlf. 924 45 428, ltf@ahead.no.

Søknad med CV registreres via A'HEADs nettside - www.ahead.no - eller sendes på e-post til ahead@ahead.no innen 18. januar.

A'HEAD